

Econ, fredag 18. oktober 2002

Professor Arne Jon Isachsen, Handelshøyskolen BI

Pengebruk og konkurransekraft

1. Innledning
2. Hvordan har samspillet mellom de ulike politikkområdene utviklet seg over tid?
3. Hva gjør oljepengene med oss?
4. Konsekvenser for næringslivet

1. Innledning

Strukturpolitikken bestemmer den økonomiske veksten. Har med incentiver og med **tilbudssiden** i økonomien å gjøre.

Pensjonskommisjonen:

- Skal lønne seg å jobbe. AFP-ordningen løste et kortsiktig problem, men gav oss et langsiktig.
- I dag, snaut tre i arbeid for hver pensjonist. Om tyve år, bare to.
- Mer i pensjon om du står lenger i jobb. Fører til større forskjeller.

Forskning og Utvikling (FoU)

- Hvor mye? I prosent av BNP ligger vi dårlig an

- Hvilke kriterier for støtte?

Støtte i etterkant? Vist at man kan levere

Støtte i forkant? Belønne gode søknader

Økt effektivitet i offentlig sektor

Hva skal til for at Victor Norman skal lykkes med sitt moderniseringsprosjekt?

2. Hvordan har samspillet mellom de ulike politikkområdene utviklet seg over tid?

På kort sikt er det **regulering av samlet etterspørsel** vi har fokus på (konjunkturpolitikk). Tre elementer:

- Penge- og valutapolitikk
- Finanspolitikk
- Inntektspolitikk

Er den norske kronen for sterk? For lenge?

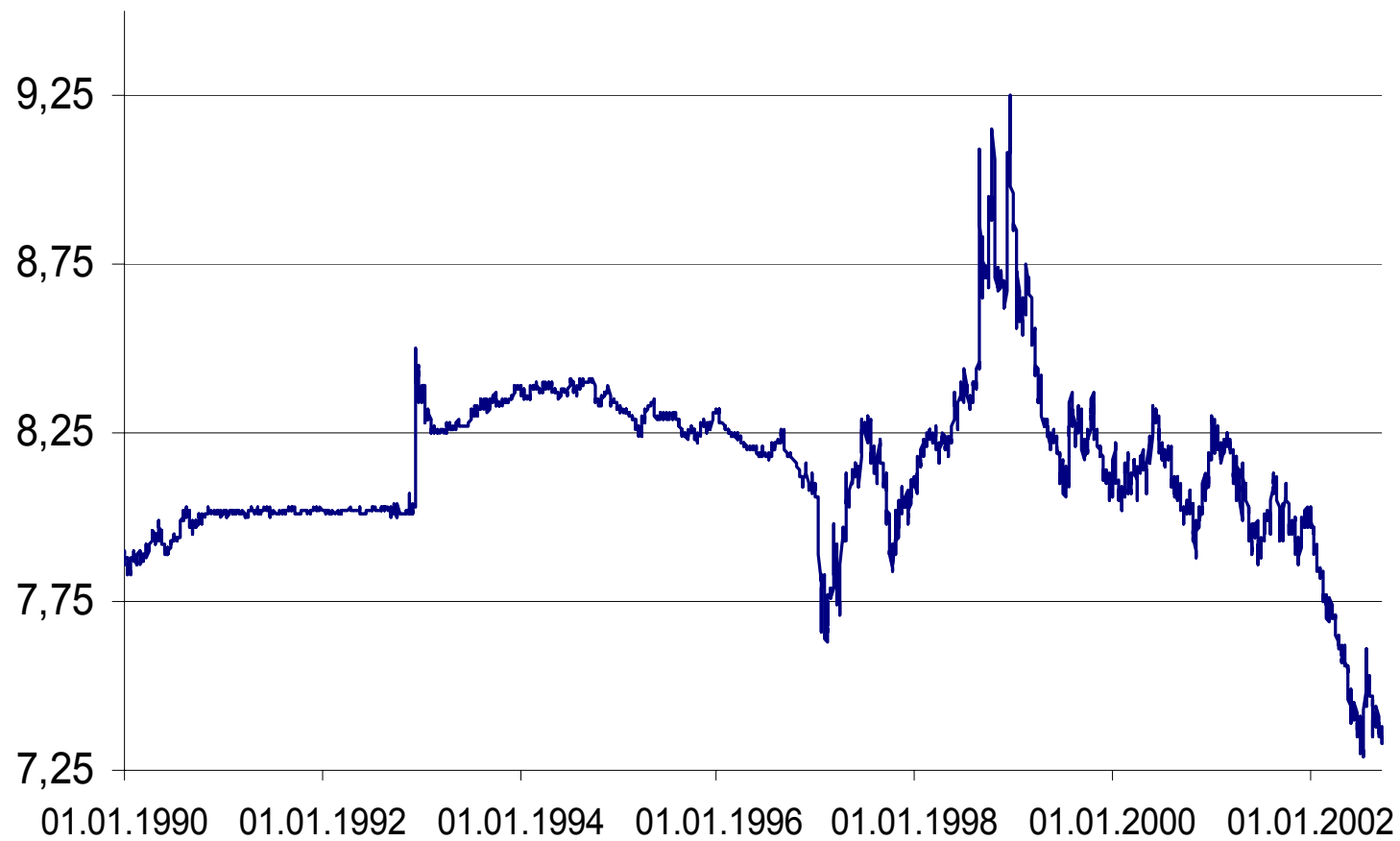
Samspeillet før (1992-2001)

- Penge- og valutapolitikk $\implies$ Stabil valutakurs.
  - ”Tilbake til utgangsløse”- og avvik ble kortvarige
- Finanspolitikk $\implies$ Regulerer samlet etterspørsel.
  - Offentlige utgifter
  - Offentlige inntekter (skatter og avgifter)
- Inntektspolitikken $\implies$ Sørge for full sysselsetting
  - Solidaritetsalternativet.

B. Samspillet nå – siden 29. mars 2001

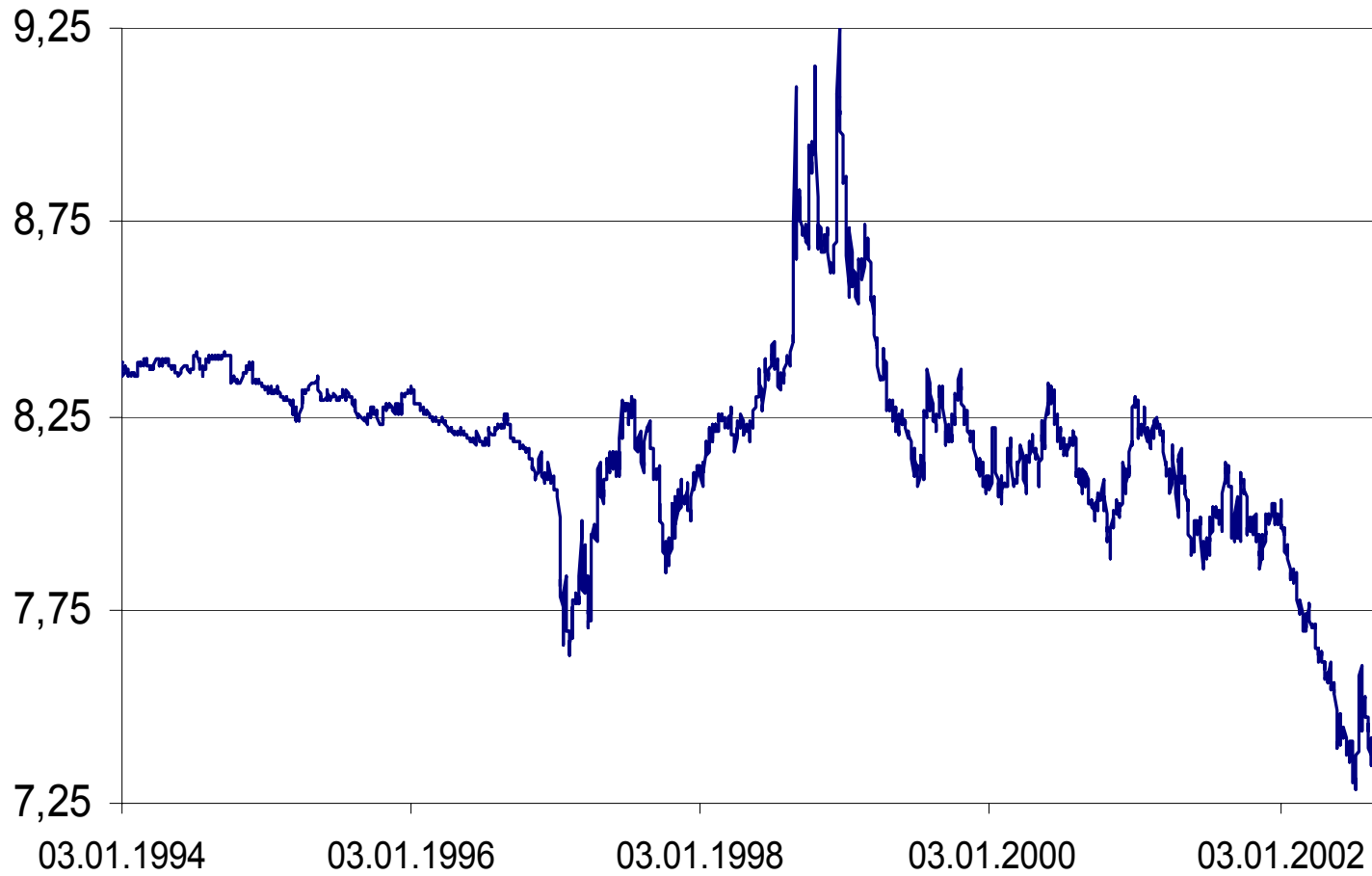
- Vil bruke noe av oljepengene.
- Penge- og valutapolitikken
  - Sørge for en årlig prisstigning nær 2,5%.
  - Bidra til stabile forventninger om valutakursutviklingen.
- Gjedrem: Det beste bidraget pengepolitikken kan gi for en stabil valutakurs er å sørge for lav inflasjon.
- Mer ustabil NOK. Og langt sterkere NOK.

Figur 1: NOK/EUR 1990- til idag

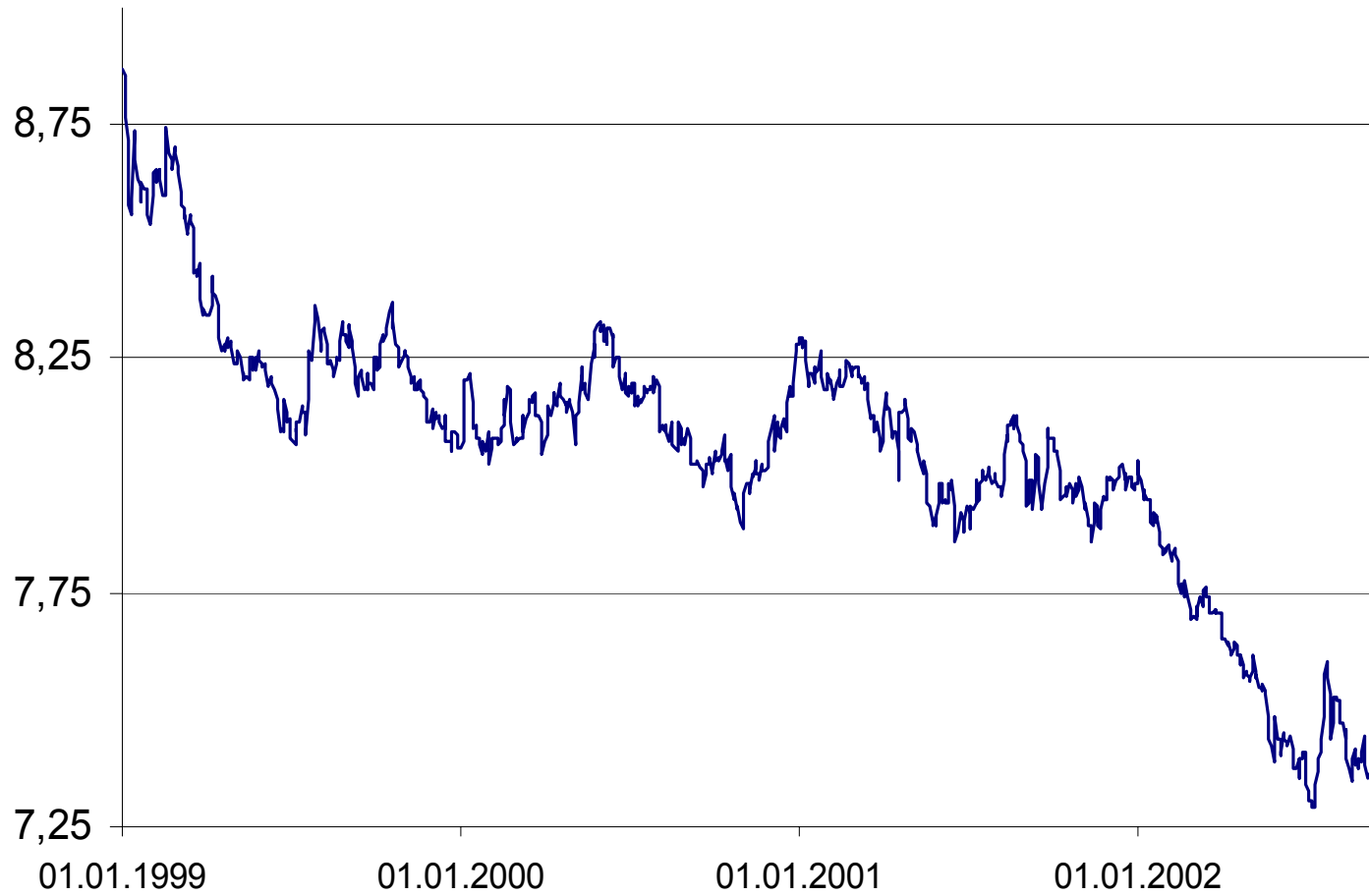

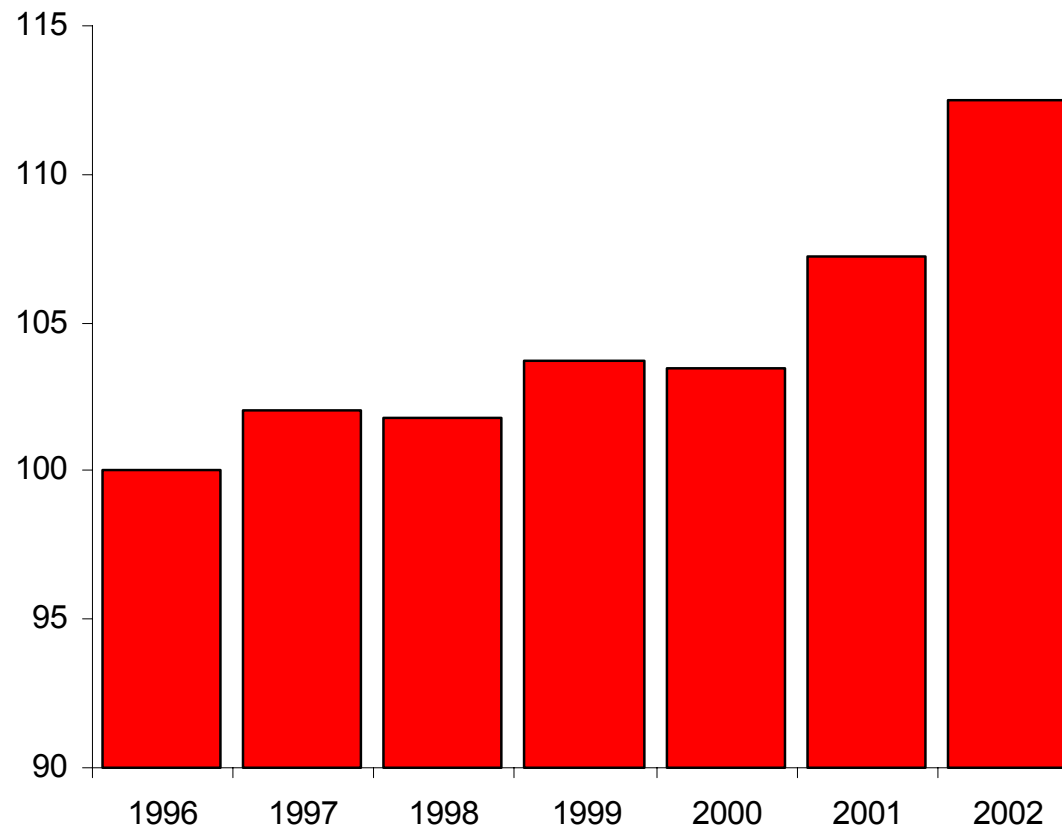
Figur 2: NOK/EUR 1994/2002

Figur 3: NOK/EUR 1999/2002

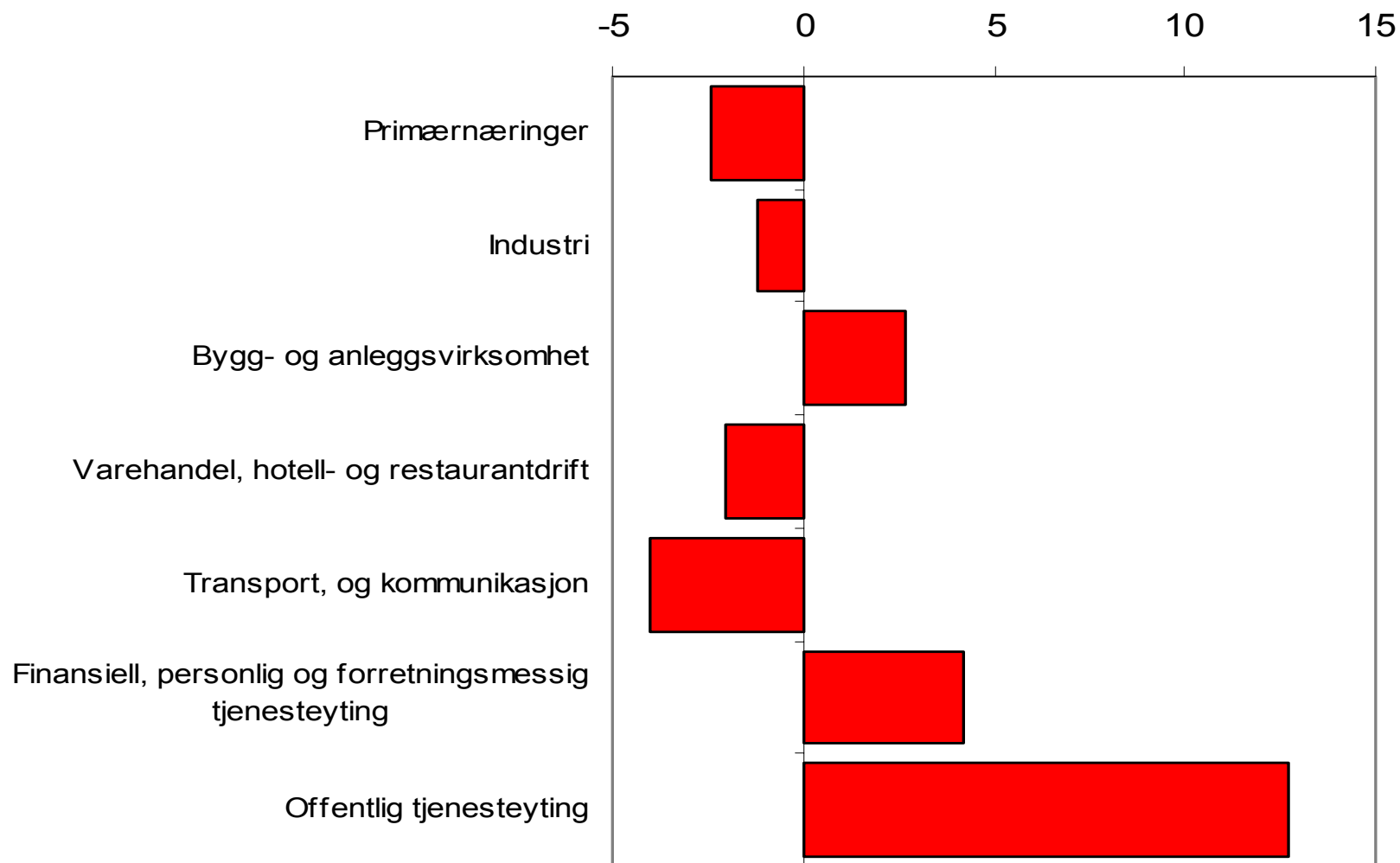

Figur 4: Relative lønnskostnader i norsk industri i forhold til handelspartnerne

Kilde: Revidert Nasjonalbudsjett 2002

Figur 5: Sysselsetting etter næring. Endring fra første halvår 2001 til første halvår 2002. 1000 personer.

Kilde: Nasjonalbudsjettet 2003

3. Hva gjør oljepengene med oss?

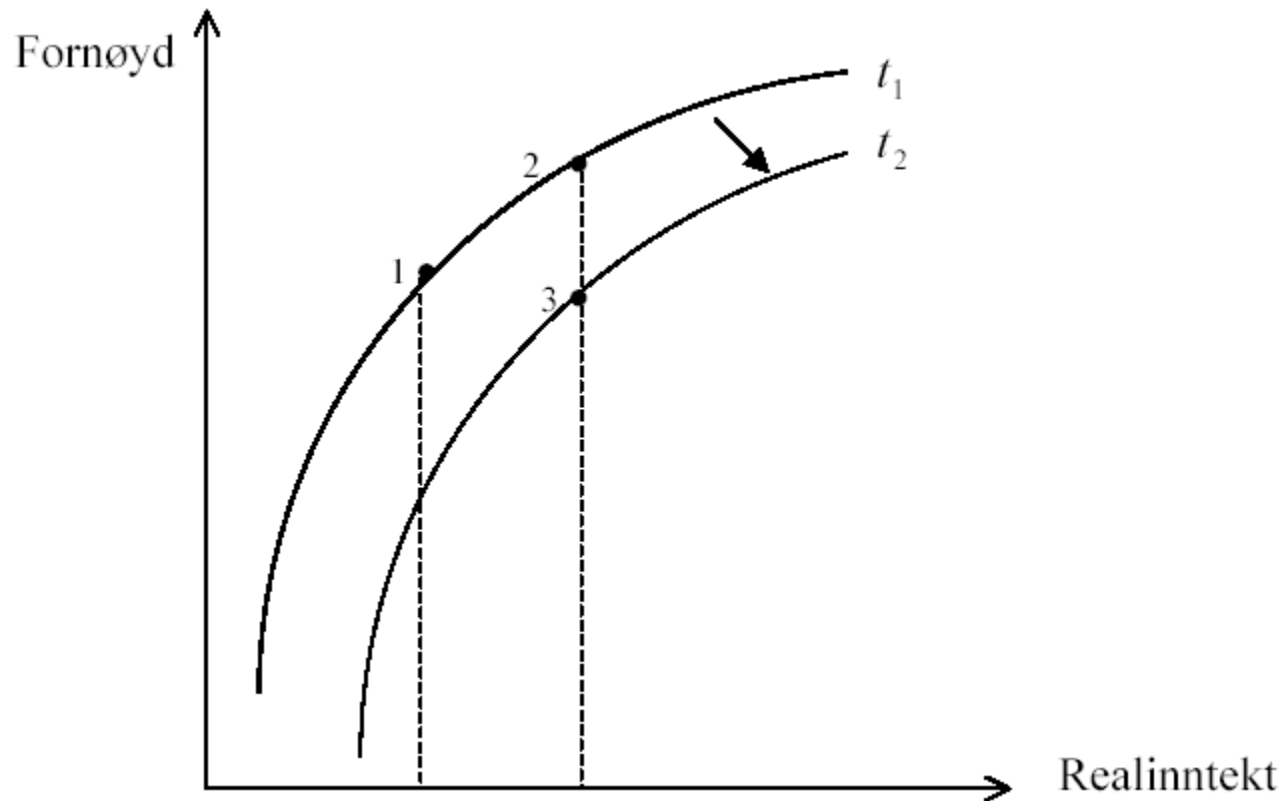
- Stimulerer til ”rent seeking activities”

Om jeg stadig vekk er i situasjoner der det er 50/50 sjanse for å få fatt på en million kroner ved lobbyvirksomhet, hvor mye penger er jeg da villig til å legge i potten hver gang?

Ser lett at lobbyvirksomhet etc. gjør at verdifulle ressurser går med til posisjonering for oljepenger, snarere enn til byggende og produktiv virksomhet.

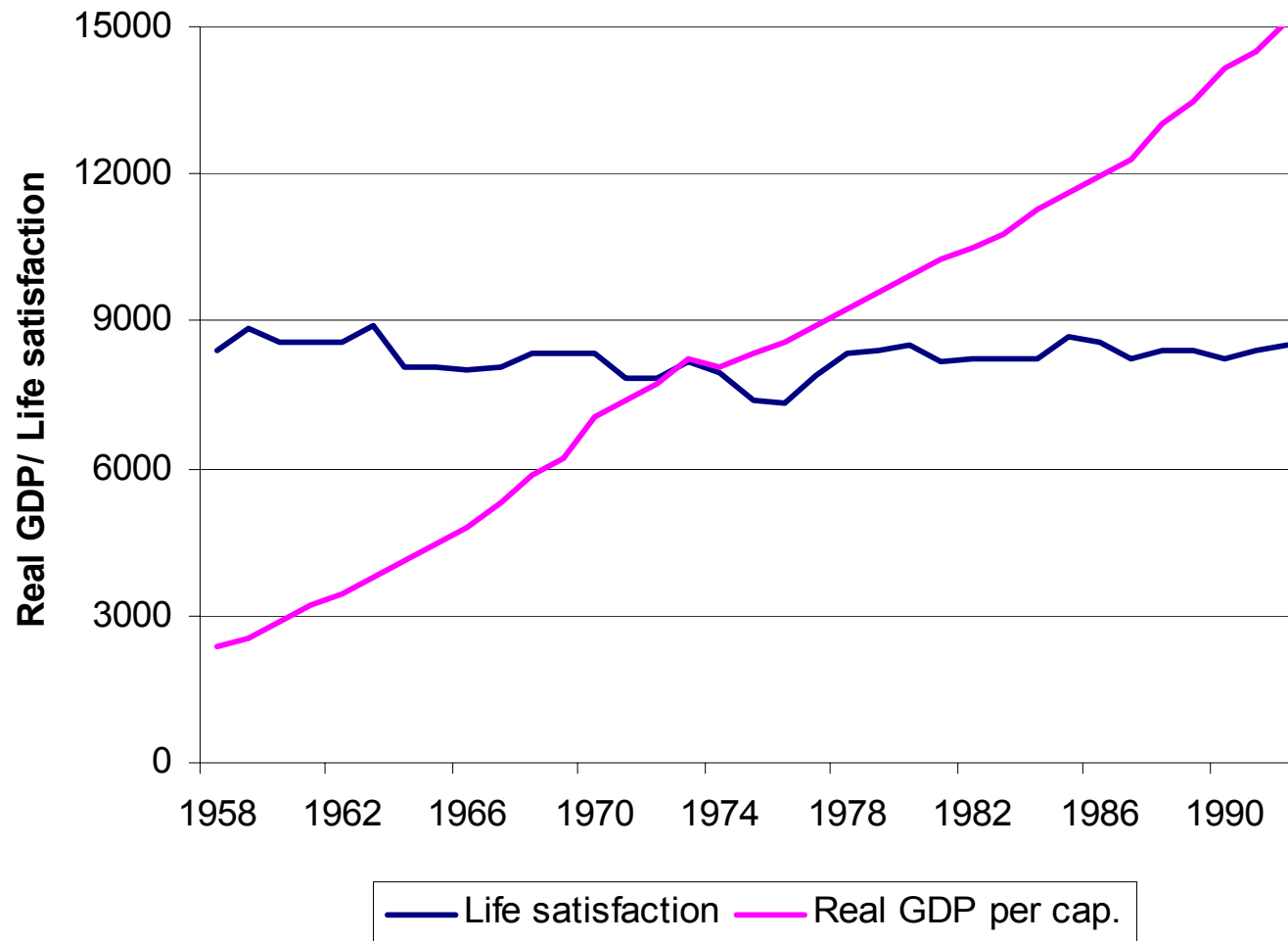
- Viljen til fornyelse i offentlig sektor kan svekkes, når staten er så rik.
- Forventninger på alle områder skyter i været.

Figur 6: Sammenhengen mellom realinntekt og hvor fornøyd man er.

- 1 ———> 2 Økt realinntekt og mer fornøyd
2 ———> 3 Forventningene øker og man blir ”vant” til høyere inntekt. Fornøyd omtrent som før

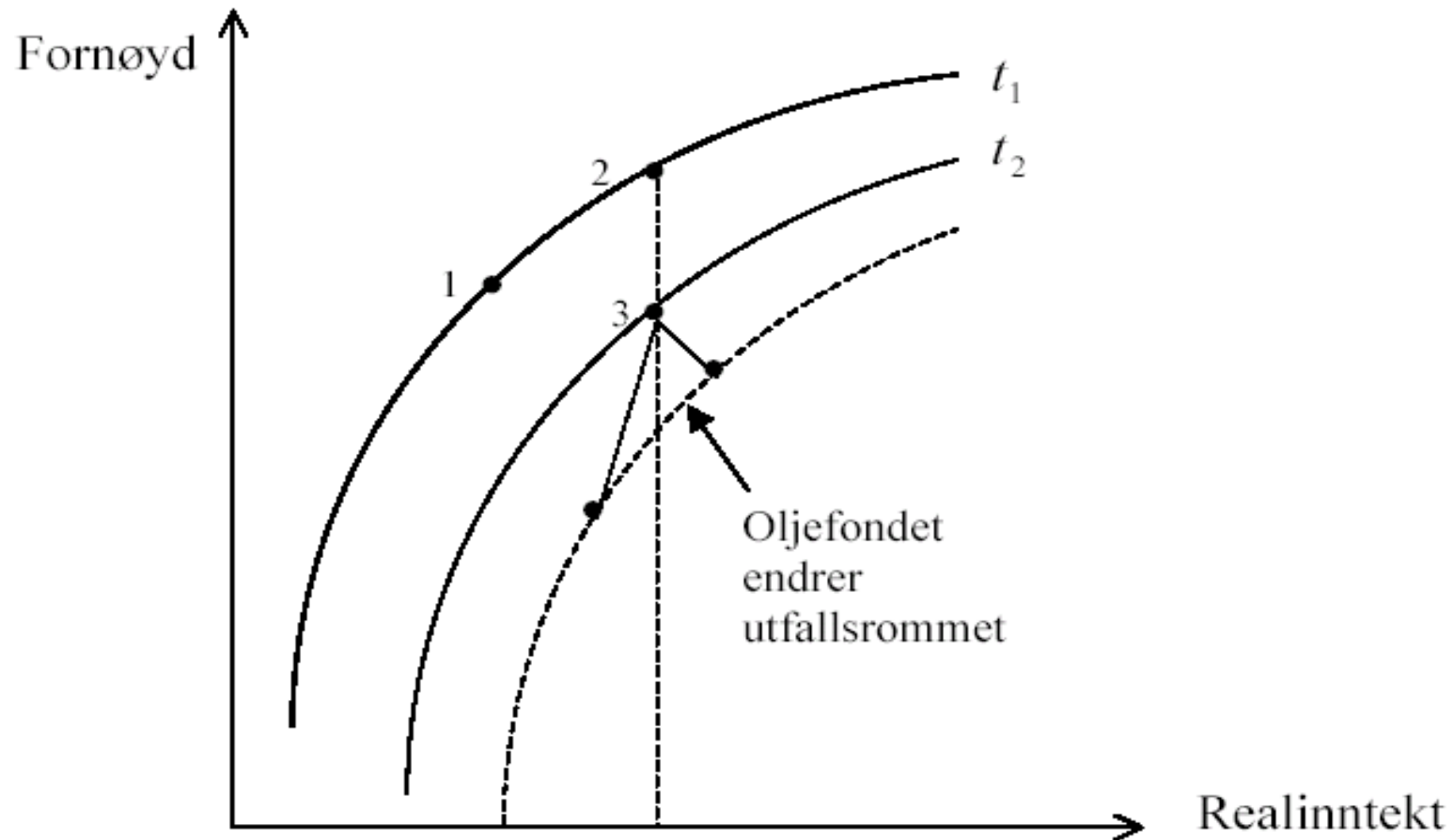
Satisfaction with Life and Income Per Capita in Japan between 1958 and 1991

Kilde: Bruno S. Frey and Alois Stutzer (2002), "What can economists learn from happiness research?", Journal of Economic Literature, pp. 402-435

Figur 8: Oljepengene skaper økte krav og forventninger

- Vanskeligere å se det sentrale i en utfordring
  - Fosen Mek. skal de/skal de ikke ha subsidier?

Innledningsvis konstaterer Carl I. Hagen:
”Statskassen svømmer i penger”

- Hva skjer her? Et juridisk spm. omgjøres til et budsjettmessig.
- David Landes, om andre lands erfaringer:

”Easy money is bad for you. It represents short-run gains that will be paid for in immediate distortions and later regrets”

4. Konsekvenser for næringslivet

- Realappresiering som gjør at industri og annen konkurranseutsatt virksomhet får vanskeligere arbeidsbetingelser.

MEN: Bra med en skikkelig “trøkk”
snarere enn seigpining?

⇒ Bedrifter flytter produksjonen ut
og har økonomisk styrke til det.

Hva skjer når Statens petroleumsfondet vokser?

